

Організація тематичних виставок і культурно-масових заходів як один із напрямків просвітницької діяльності Володимир-Волинського державного історичного музею

Одним з важливих напрямків у діяльності будь-якого музею є просвітницька робота. Не стоїть осторонь цієї справи і колектив Володимир-Волинського державного історичного музею. Темою нашої статті є організація виставкової та культурно-масової роботи в нашій установі.

Традицією стало проведення виставок за такими тематичними напрямками – виставки робіт художників (з фондів музею, а також митців-сучасників), народних умільців з Володимирщини і Волині, виставки, присвячені знаковим датам в історії України і Володимирщини.

У фондах Володимир-Волинського історичного музею зберігається колекція картин талановитого волинського художника Володимира Федоровича Караваєва (1889-1975) – уродженця прибузького села Кречів, яке розташоване в Іваничівському районі Волинської області.

Його життєвий та творчий шлях є яскравою ілюстрацією непростого буття інтелігенції, народженої на зламі XIX-XX століть, на долю якої випало дві Світових війни та інші випробовування. У 1906 році майбутній митець закінчив Грубешівську гімназію, трохи навчався у Київській художній академії. Проблеми повсякдення не завжди дозволяли самовіданню творити.

Чимало робіт Караваєва втрачено ще в часи I Світової війни.

У запасниках Володимир-Волинського музею зберігається 57 робіт Володимира Караваєва, здебільшого – це пейзажі, є й автопортрет. Колекція почала формуватися ще в 80-х роках XX століття.

Перша виставка робіт Караваєва у стінах музею була відкрита у 1998 році.

У грудні 2008 року музейні працівники організували комплексну виставку робіт Караваєва, на якій були експоновані картини митця з наших фондів, особистого архіву онуки художника Віри Рудчук (Караваєвої), сховищ Нововолинського народного історичного музею та Волинського краєзнавчого музею. Музейниками організовано урочисте відкриття виставки – під гітару співала Ольга Щербіна, звучали вірші волинських поетів. Перед присутніми виступила внука художника Віра Рудчук (Караваєва), яка поділилася спогадами про діда, котрий був непересічною особистістю і навіть намалював для неї читанку у важкі повоєнні часи, коли було суцужно з книжками. Пані Віра також сказала, що її дідусь був

освіченою, різносторонньою особистістю, знав напам'ять столиці багатьох світових держав, любив її і, в дійсності, виховав. На презентації також була присутня правнучка художника. Нащадків митця привітали депутати міськради, місцеві підприємці. Учасниками дійства були й студенти Володимир-Волинського педколеджу імені А. Кримського.

Оригінальними є картини Володимира Караваєва. На них – краса чаруючої природи волинського Прибужжя. Караваєв – визнаний майстер пейзажів, улюблений мотив його живописних робіт – зображення берізок (улюблене дерево художника). Пейзажі митця захоплюють своєю безпосередністю, простотою, але, водночас, і одухотвореністю. У них відчувається любов автора до природи, уміння передати усі тонкощі, нюанси і грані оточуючого світу. Картини Володимира Федоровича – живі.

У лютому 2010 року у виставковій залі музею відкрилася персональна виставка волинської майстрині з Луцька Валентини Галкіної. Вона працює з ячмінною соломкою. Основне життєве заняття Валентини Іванівни – інженер-будівельник у інституті «Волиньпроект». Виготовляти картини з соломки – захоплення, яким зайнята ось уже 20 років. Усе розпочиналося із того, що її донька Ганна відвідувала гурток, де навчали робити простенькі аплікації з соломки. Пані Галкіна вдосконалила цю техніку – її роботи об'ємні – це і квіти, і пам'ятки архітектури з України та світові. Праця ця настільки клопітка, що над окремими роботами доводиться працювати по декілька місяців. Майстриня видала посібник щодо робіт з соломoplastики (так мистецтвознавці називали техніку, у якій працює жінка). Її витвори прикрашають приватні колекції в Україні, Росії, Чехії, Польщі, Америці, Аргентині. З Володимирщиною мисткиню пов'язує й те, що жінка є уродженкою містечка Устилуг Володимир-Волинського району.

Улітку 2010 року музейники організували виставку родини Ромашуків.

Покійний глава родини Йосип Онуфрійович Ромашук (1909-2001) – уродженець Холмщини, людина-епоха, ґрунтовно займався самоосвітою, знав рідкісні народні пісні, писав вірші.

Як народний умілець працював у техніках плетіння з лози, молокити, соломи, рогами. Йосип Ромашук володів старовинними техніками плетіння, у яких поєдналися характерні особливості традиційних народних ремесел Волині і Холмщини. На виставці було представлено вироби побутового призначення: брилі, кошики, сипанки, солом'яники. Майстер був учасником багатьох обласних та всеукраїнських виставок. З 2001 року став членом Спілки майстрів народного мистецтва і лауреатом обласної премії Йова Кондзелевича. На музейній виставці також експонувалися вироби інших членів сім'ї Ромашуків – унікальні художні фото доньки

Ромашука – Зіни Йосипівни. Вона усе життя трудиться педагогом, фотографує пам'ятки архітектури, несподівані ракурси місцевих природних краєвидів. Друга донька – Євгенія Йосипівна – випускниця Львівської академії мистецтв, запропонувала розписи на шовку в техніці батик та солом'яні брилі, які плете із нею ж таки вирошеної соломи. Гарними є вироби по різьбі з дерева, які експонував онук майстра – Олександр, малюнки, зроблені руками правнуків.

Ця виставка носила велике смислове навантаження, стала справжнім просвітницьким заходом, оскільки, не лише презентувала традиційні народні ремесла, але на прикладі кількох поколінь однієї родини (серед них – митці, музиканти, народні умільці) показала непросту історію переселенців з Холмщини, для яких Волинь стала другою домівкою.

З нагоди Дня Соборності України у Володимир-Волинському історичному музеї в січні 2009 року розгорнуто виставку Юрія Емануїловича Савки з Луцька (сам автор є уродженцем Івано-Франківщини). Економіст за освітою, усе життя пропрацювавши на адміністративних посадах, вже у пенсійному віці він освоїв техніку вишивання портретів. Його виставка досить патріотична – «Штрихи історії України у вишитому портреті» – така її назва. Представлені портрети Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Богуна, Івана Павла II (папи Римського), Олени Пчілки та ін.

Сама ідея такої виставки, оригінальність робіт Юрія Савки – унікальне явище в народному мистецтві Волині, та й України. Восени 2010 року в музеї експонувалася виставка Ольги Осейчук з Березного, що на Рівненщині «Світ у тополевій палітрі». Ольга Григорівна робить картини з тополевого пуху, який викладає на оксамиті. У неї немає двох однакових робіт – усі неповторні, бо працює без ескізів.

Унікальним явищем в історії українського сакрального мистецтва є творчість отця – доктора Дмитра Блажейовського. Його творчий доробок становить 350 вишитих ікон, 15 збірок для вишивання, три альбоми власних вишивок та наукові парці з історії, теології, педагогіки. Проживаючи в Римі, і в 100 літ він продовжує творити. Наприкінці 90-х років XX ст. Блажейовський особисто відкривав свою виставку у нашому музеї.

На початку осені 2010 року, до 100-річного ювілею отця Дмитра, ми відкрили виставку вишитих ікон його послідовників і учнів – Віри Оніщук, Марії Ваврисевич, Ольги Марчук, Світлани Даневської, о. Євгена Рябця, Василя Гіля.

Особливо оригінальними є вишивки Володимир-волинських майстринь Віри Оніщук та Марії Ваврисевич. Ці вишивальниці є частими гостями в музеї, а також на обласних, всеукраїнських та міжнародних виставках.

Музейні працівники популяризують фольклорні надбання волинян, кращі традиції народного мистецтва. Зокрема, 15 жовтня 2009 року відкрито виставку вишитих рушників. На ній репрезентувалися роботи місцевих майстринь Віри Оніщук, Марії Ваврисевич, Зіни Борусевич, Світлани Даневської, Тетяни Пасієвич, Валентини Корнієвської, Ольги Марчук, Лесі Дембровської. Наукові співробітники музею спільно з учнями гімназії підготували фольклорно-етнографічне дійство, розповіли про історію українського рушника, його регіональні особливості. Звучали народні і авторські пісні про рушники у виконанні викладача педколеджу Тетяни Пасієвич.

Періодично у музеї проводяться виставки живопису місцевих художників Ігоря Мацюка, Юрія Донських та ін.

З нагоди знакових дат в історії України проводяться тематичні виставки, зокрема, до Дня Незалежності, пам'яті жертв Голодомору, Голокосту, річниці заснування УПА, 850-річчя Успенського собору у Володимирі -Волинському, Помаранчевої революції, діяльності Володимир-Волинської української школи імені Т. Шевченка, відкритої в 1916 році Українськими січовим стрільцями та ін. Ці виставки – фотодокументальні.

Вагомою подією у культурному житті міста та музею стало відкриття виставки «Відреставровані ікони – шедеври староукраїнського живопису XVI-XVIII століть». Володимир-Волинський історичний музей володіє колекцією сакрального живопису XVI-XIX століть, церковною агрибутикою (150 одиниць зберігання), серед них – 49 ікон XVI-XIX століть. З ініціативи директора музею Володимира Стемковського та провідної наукової співробітниці Олени Черенюк була організована співпраця з Львівським філіалом Національного науково-дослідного реставраційного центру України. В результаті співпраці було реставровано 5 ікон з музейної колекції, ще 9 – на завершальній стадії реставрації.

Серед цих ікон – «Святий Дмитрій», «Успіння Богородиці», «Юрій Змієборець», «Покрова Богородиці» – датуються XVIII століттям. Унікальною є ще одна реставрована ікона XVI століття – «Спас Нерукотворний» (реставратор – Олександр Гливка). По суті, ця ікона є ровесницею європейських художників епохи Високого Відродження.

На відкритті виставки виступили директор Волинського краєзнавчого музею Анатолій Силук, голова Волинської спілки краєзнавців, професор ВНУ імені Лесі Українки Геннадій Бондаренко, єпископ Володимир-Волинський і Ковельський УПЦ Никодим. Видано календар із зображенням Спаса Нерукотворного.

Також проводяться пасхальні, різдвяні виставки, культурно-масові заходи до Шевченківських днів.

У 2011 році відкрито виставку «Велет розуму і духу» до 140-річчя уродження Володимира-Волинського, полігота і сходознавця зі світовим ім'ям Агатангела Кримського (1871-1942). На ній експонуються деякі особисті речі вченого, привезені із Звенигородки колишнім директором музею Петром Заклектою.

Таким чином, колектив Володимир-Волинського історичного музею проводить чималу просвітницьку роботу – лекції, тематичні екскурсії, краєзнавчі телепередачі, консультації для учнів і студентства, публікації у ЗМІ.

Безперечно, що одним із ефективних напрямків у просвітницькій діяльності музею є організація тематичних виставок через які наукові співробітники доносять до громадськості кращі надбання духовної та матеріальної культури українського народу. При проведенні цих заходів музей тісно співпрацює з місцевими школами, вузами I-II рівня акредитації, телебаченням, громадськими та культурними товариствами (Союз українців).

При нагоді слід згадати слова талановитого історика та музейника Дмитра Яворницького: «Минатиме час, одні установи з'являтимуться, інші – зникатимуть, але музеї діятимуть завжди, бо вони розповідають про життя людства на Землі».